בסוד שיח

המציאות גם בלי ספרות ההשכלה

"אקדמות" הוא "כתב־עת למחשבה יהודית מיסודם של לר. מרי בית מדרשה המשקי אם הלכי דרום והמחשבה מחברה הר־ תית המודרנית".

אפשר שלא להסכים עם הכתוב בכתב העת הזה, אבל ברוב המקרים הכותבים הם בעלי רמה, כוונתם מהגנה, השיטה מעולה והמאמרים נעימים, סתם בשביל עיון אינטלקטואלי.

אני מבקש להדגיש באוניברסיטת בן־גוריון בנגב, חברה מרמה לספרות עברית באוניברסיטת בן־גוריון בנגב, חברה במכון שלום וזכון בירושלים, המתפרסם ב"אקדמות" י"ב זה מז תשס"ב. הנושא: "יחסה של ספרות והשכלה העברית ליהד רות".

בסיום המאמר קובלת פרופ' בן־יעקב על כך שבתוכניות הלימודים האחרות של מוסדות חינוך דתיים בארץ – לספרות העברית הרשה כמעט אין מקום. "גם באותם מקומות המאמ שרים לימוד של הספרות העברית החדשה, "יצירות של סופרי ההשכלה הן בבחינת פרישה, לספרות שבדוקא הן יכולות לדבר אל לבם של הלמידי מוסדות אלה, והרבה יותר מאשר אל לבם של הלמידים והלוגיים".

ולכך למה

מסבירה פרופ' בן־יעקוב: "ספרות זו עוסקת בשאלות המעסי קות בימים ישראלים שומרי מצוות: מתחים בין נאמנות למלכה כבישרה העיקרי של היהדות ובין תרומות אינדוו שפרשנות נוקשה מרי של ההלכה ותשובות בשאלת הדרך לשמירת הר גישות הנוסרית של הדים היהודיים; ציפות בין ערכים שאנו מודרני ברדפה אינו יכול להתעלם מהם ומעמד האשה, ויחס לבני, הפרך הדתי של חוויות אסתטיות) ובין הלכות שאינן מתיישבות עמם. והיכוחים המעלים בספרות ההשכלה, גוני הדעות, הנימוקים השונים – כל אלה יכולים לשמש מקור חשי ראה למחשבת היהדות המתרחשת בישראל כיום. האם לא הגיע הזמן לשנות את היחס גם לתרגום והשכלה העברית וגם לספ רותנות – עד כאן ציטוט מתוך המאמרה של פרופ' בר יעקב.

אני משוכנע שפרופ' בן־יעקב הראה בעיניים את הניגוח מצרי להעביר אותה לכמה דקות משולחן הכתיבה בדיר המסר גן, למציאות הפוקטית. לשלם תיכוי שפותה כאני בניו את הכיוב וות המודרנה, הכאוב של יום נאבק קשות לשמור על שלימותם ודתיות גם בלי ספרות ההשכלה, שהציונות מכר רות לכולנו.

בשורה אליהו של הקיבוץ הדתי, קיים הנושם בית־ספר לר בנאי, שקד, ושלח את ילדי הקיבוצים והיישובים הקרובים ורתיים. באמרנה התקיים "כנס שקד", שבו נשלו חלק המחנכים, המורים המנהלים וכמרכז אישי/נשות חינוך. לק ראת הכנס הזה נשלך סקר עמדות בקרב כל המשתתפים בכנס הספר הזה. תוצאות הסקר, בין היתר, מלמדות, כי רוב ואלו מידים והמורים שבבי־רבנן מהציונית הדתית של בית הס פר, מרשת הלימודים, ממנון האבנות והמחוזיות הכללית. לעומת זאת, רשת שכיעות הרצון מרמה הדתית – נמוכה, הן בקרב התלמידים ובעיקר בקרב המבוגרים – מורים ומנהי אין ספק כלל, כי בבית ספר זה, שבחטיבות העליונה כ־600 תלמידים, מבוגרים ללומדים בו מהשלת של השקפת "אמי נו הדתה ועולמם הרוחני ניתן מכל בתי המדרש. ומורי התנצחות

הנה מהשלמות המושב השני של כנס שקד – תשס"ב ובי תמוז, 13.7.02: "מכנס זה את בית ספר שקד כבעל אופי יחד דו. בית הספר יבשים את רוח הקיבוץ הדתי בתוך רגש לחינוך ליראת שמים, וחינוך למצוינות דתית ולעיבוי עבודה עבודה. כנס שקד והכנסים לנוכח תגישת חשר שביעות הרצון מהאופי רה והדתית הקיימת".

סעיף 4 בהחלטות אותו "תוכנית לימודים ואחידה וחינוכית בהנחת חינוך הדתי". הקשת מסגרות תרבותיות – ביתות "בית מדרש", לטיפוח מצוינות דתית. המלצה פרוגרמית: יצירת

צרקה לסוסים

בא של עשרת ימי תשובה, שנת תשס"ב, לפני 200 שנה. פתח תלמידי של הגר"א מוילנא ומנהיגו, הנאון רבי חיים מוולוז'ין זי"ע, את ישיבת וולוז'ין שממנה נפוצה תורה, על־פי כל הגלובוס היהודי. לציון האירוע הזה, מקבץ פתה ר' יעקב קובלנץ (מפתח) חומרים על תלמידי ישיבת וולוז'ין, בהדיסה שחי הרב, ה"ה ר' שמואל שרין שלום"א (מפתח) רב, מר־ בין תורה ומוסר תורני, שכפרסת ספרי "מאורי האומה" כלל גם כמה מחי למידיה של ישיבת וולוז'ין.

ר' יעקב קובלנץ העביר לידי את הספר הראשון, "הכאנרעף", על הגר"ח מוולוז'ין, "תולדות רבנו חיים מוואלוז'ין". שנדפס לראשונה בוילנא בשנת תרס"ם. את הספר כתב הרב משה שמואל שמוקלר, יחד עם אחיו הרה"ג שמעון מרדכי מסמרבאון זצ"ל, ועליו, כנראה, מבוססים רוב הדיווי מות הספרים על ישיבת וולוז'ין.

אנו מביאים כאן־קטעים מהספר החשוב הזה, תוך נבחוי ממנו כדגמ וכתבה לדגל מלאת 200 שנה להקמתה של ישיבת וולוז'ין זי"ע בדיוק רבו

"בהשקפתו על התפיסות הלך הנאון רבי חיים מוולוז'ין זי"ע בדיוק רבו הראשון, הנאון רבי קצאל המבדרבי. עליו מספרים, כי בעת שקיבל מכתב מראשי הלומדים בווסיוויה, בבקשה לדעתם על הדרם הירדע, ובמכתב ההוא נאמר, כי גם הרב הרוסה למלאך ר' צבאות הוא בין התומכים – השיב להם תשובה הידועה ומוכמה: מאי במעשה ה"עשרה" אנו מוצאים, שמתחילה בעת שאברהם היה צריך להביא את יצחק בנו לעולה, היה מר כדי לשמוע זאת מר' בעצמו, אך אחרי־כן בעת שהגדיו היה שלא לשחוט, היה הקדוש ע"י מלאך ר', ומדוע הוא הדבר כדי אך הסעם הוא כן, שלא לע חוש אכזרי, היה שמחוק־מפי מלאך ר'. אבל בעת שאנו רוצים לשחוט אכזר, ע"ז אין די הדבר מה שאנו שומעים מפי מלאך, כי אם מר' בעצמו נבית רבי בוקפטוט.

גם ותיחסותו אל החסידים היתה שונה מהיחסות רבו, הנאון מוילנא זצוק"ל. בישיבתו היו לומדים הרבה חסידים. שהיו אנוקים ומרד כים אחרי תורת החסידות, והוא קרב אותם בחיבה ויעות. גם את החסידים הרבים שעברו דרך תלמידיו, ושבאו אחרות את פניו, קבלם אבלו לימים אחד רים, כדי שיוכל להתרועע אתם. פעם אחת עבר דרך וואלוז'ין הרב המקב, רבי יעקאל יפה, מרשים דקאמינסק, ועכבהו הגר"ח עד שבת, והנעך השעדה ביקש, שיביה לפניו איזה רבי חידוש מרבו הגאון רבי שניאור זלמן מלאד די. לבנו של הגר"ז, הנאון מוהר"ש, היו כל הספרים מארמר"י החסידים, והוא היה מעיין בהם, ובדרשותיו הי משיב רבים יקרים מרבי חסידות. פ"א בא אביו, הגר"ז, בעת הדרשה והשב בעיניו מאר רבריו שרש, ואמר: כבי הדשן בזאל והא. כמו כן המזיק הגר"ח בשיטת החסידים בסכיבים מלך ששים שהגדיל אותם בזה, נגד דעת רבים המזלקים עליהם בזה.

הגר"ח מלבוב נדולתו בתורה, היה גם חכם גדול בכולי דעלמא, אחד מד פיקדים היותר ודישים בדורו, עד שבבדק היה נקרא אז "חבינא דיומאי", כך, למשל, בעת שיסד הגר"ח את ישיבתו בוואלוז'ין, שלח משולח לקבץ נדבות בעד הוצאת הישיבה. בין המתרבים היה כפרי אחד אשר גר בתו היתה מתרבות היותר נדולות. אחרי איזה זמן כשהתפעמו הנדבות לטובת הישיבה, ער משלוחו של הגר"ח, שיקבו לו מלבושים שבדים בשר כיל שיהיראה לנבדי רבינלו את המנדבים את נדבותיהם. גם יקבו לו עגלה וסוס, בשביל שלא יצטרך לאבד את עת לנסלה. הגר"ח מילא את בקשי תו. כאשר בא המשולח אל הכפרי לבקש מאתו את נדבתו, וראתה זה הבי תירן את המלבושים היפים של המשולח ואת העגלה הטובה שהוא נוסע בה, לא נתן שום את נדבתו. בא המשולח לפני הגר"ח וסיפר לו על דבר הכפ רי. הגר"ח החליט לנסיע בעצמו אל הכפרי. האחירן קיבלו בסבר פנים יפות ובכבוד גדול. כאשר שאלהו הגר"ח לסיבת אי־נתינתו את נדבתו, ענה הב פרי: "דברי אך כה חשבתי, שהנדבות מקדשות לצרכי בני הישיבה הלכלל תם, אבל בראותי, שהנדבות מקדשות לצרכי בני הישיבה הלכלל יפה וסוס נפלא, ארצי רחבה לתת כספי לדברים כאלה". ויאמר לו הגר"ח "סמך נא, ידידי, ולא נדאך יזיק לך הבטוח בשית "ושלא אחוך רחם אלהים מהבטוח הבטחון בהבורא לבדו בכל מלאכה ולחשוב מחשבות לעשותך בחוב ולבסוף הבזוחה". ולכאורה הלא לשלא יחשבו דברים אלה, מה שהגר רה מקפיד שבכתב של בבלאל, שיבע לעשות "בחוב ולבסוף". האם שכעת מיקיר שבבלאל נאן חשב בזה שהוא גם אינן יכול לעשות בצעדים יפים בבלאל זה, שמלא אחוי דחה אלהים מהבטוח הבטחון", אלא שבזה יחשב לו זאת, שיכול גם "לחשוב מחשבות לעשות בחוב ולבסוף" אלא ומי פידוש של הכתוב הלא לכאורה לכל מנרב היתה מענה עודף, שיתחנב שר בבסף נדבתו רק לצרך קדשי הקדשים, הלא לשאר הקדשות, שאינם כל כך קדושים. לזאת תנסר לנו הערה בשבוע של בבלאל, שיבע "לחל שוב מחשבות לעשות בחוב ולבסוף", כלומר, בשכלו ובניר והבנתו הנפלאה ובין לשרור לתוך נפש המנרב, להבינו ולדעת את כחותיו. אם נתן את נדבתו בתו בלי שום שבה עצמות הכוונה צדיות, או השתמש בכספו לשובת קדשי הקדשים, אבל אם הרגיש בנתינתו גם בלי כוונת לבבו הקדושה, השתמש בנדבתו לצורך ומילכ שאינן קדוש כל בך. ואם התבונן רק לשם נתי וכ בוד בלבבו, השתמש בכספו רק בשביל עזרת נפשו ושאר הקדושות. כך הוא הדבר בנוגע לר' כספך אתה, שהבך נתון בלב שהוא, רק לשם שמים, בר ראי יזבא רק למטרה כלכלת הישיבה נדבת איש אחד שהתכון גם לזה דך בזה, תהיה לצורך השלחת הענלונו. נדבת איש כזה, שכוונתו היא רק לדבש לו בבור בנתינתו, אי יהיה מקובה לתובעות המספיק בשר הסוס ולי תוקן העגלה, הכפרי, בשמוע את דברי אלה, הודה לו על דבריו ויתן לו את נדבתו בשלום.

בראשית

המסורה לתורה

והמסיקה המפרשנה "סתרך הכיה מחשיבותו של התרנך מגיל צעיר, אנו קוראים להקפיד צוות שיעסוק בתרנך הדתי בבית הספר היסודי".

מיותר לציין, כי בין התוכלסת המלצה האמורות "מורים על בית הספר לשאוף שכל המורים יהיו דתיים". ונסתפק בזה.

הצוות החינוכי בבית ספר שקד בראשלם מיקד מהתוויות הנושאות ב"מרכז יעקב הרצוג" של הקיבוץ הדתי, וכל הפתי חות – דעך בתוך תמסת הקיבוץ הדתי, לא צימצמה את המסר רים של המורים מן הדת מזד, שהיו הדגם משמעותיים ומאיזך אצל הצעירים עודדה המתייצות מדתה הדתית, שהיר לתה אבלם את והתקצה להדתית, שמתבטאת בנגיעה לישיבות תיכוניות, אולפנות ומכינות קרס־צבאיות עם ניצנים של רצון ללמוד בישיבות המדר. ודאים כבר ציניות בתוך.

לנעך הדתי־לאומי לא תמרה ספרות ההשכלה והקיבוץ הדתי והוא דוגמא קלסית לכישלון המדרנה בתרנך וכהויה הדתית הכללית.

כותב הרב איתמר מלט רב בית הספר: "קשה לראות כיצד התנהלה הציבור המתנבים יוכלו ליישם קן תינוכי שאינו תואם את אישיותם האותנתית. שנא אין זה מקרי שכיוב המסורות הדתי טניים, בזירת המנזל צנות המתנבים לוקחת בחשבון מראש, קודבכל את השקפת שלמם הדתית והציונית, שאלם לאחר שאלה בנוגע, ניתן לומם כי נרחב לציבור מסרם. ...האם מביך לצפות שתלמידינו ילמו תמיד עם ציות תעמלהו מעסק הלב וילמדו תורה בשקיקה, כאשר רובנו רוחים מליישם כל זאת בעצמנו".

לא תסר לתלמידים ולמפרשת התינוך הדתית יצירות מבית המדרש המשכילני כדי לפתוח את הסוגיות שכתן הם מתלב טים. הדוגמה האמיתית מנתות בפיסקה אחרת שכתבה כאן מרכזיו של הרב איתמר מלט: "אולי צריכים אנו עוד לפני הציון על השיניים הנצרכים בבית הספר, לקרם את הדמה הר תית האישית שלנו".

אכן, כאשר יינתן "דגש לחינוך ליראת שמים, וחינוך לכ שיינות דתית ולעיבוי תורה ועבודה, "יבחר לפרופ' המחול בן־יעקב, כי אפשר לחזר על ספרות ההשכלה כשקר הראשו למחשבת היהדות המתרחשת בישראל, ניישב הציור הדתי הכ חלבם. ספרות "רבה" יחד מספרות ההשכלה מבקה אנושות בעיניי הסגן בקיבוץ הדתי, משרי המודרנה. מה שדרוש זו "אידיאטיקים" במודרנה הציונות הפרים בין שך מתצר לשך מישה.

קאליניה הספרדית למען רב העיר

רבה הראשי של חיפה, הרה"ג שאר־ישוב כהן שליט"א נבחר של "הנוער", מתוקף לגיל פרישה. עליו המוק מרצונו הרבנות הראשית יכולה להאריך את כהונתו, ולמישב הדיניה הוא קיבל על־כך התחייבות מ־הראשון לציון", הגר"א בקשי־דורון שליט"א. אלא שביישבת מועצת הרבנות הראשית והמרוצה קרנה הקלה כלשהו וכהונתו של הרב שאר־ישוב כהן תרם הגר רבנה.

ארם נעים וליטות, קשוב למבוקות הזולת, פסיקותיו בזהירות וברחוות וקשה להאמין כי יש למישהו עין שלא "לשרגך לו עוד כמה שנות כהונה.

משפחתו בחיפה השתרשה, כי הרב שאר־ישוב כהן עסוק ערב פרישה קבה קאליניה מיקוד את קיום את הרבנות הראשית לצאריך את כהונתו. המרוכב במשרד־ לי שלאנר־ישראי האיתים הנכסף ראש העיר נמלצת עברדנן עמים מצנע. ומיותר לכתוב, כי הליכוד היה שמח לראות אותו ממשיך לכהן עד שיבה היקנה מושלמת.

הצאמת למה לאז הרי מרוכב באישיות רבנית שרק מפסיה כבוד לרבנות הראשית.

מחצרות אדמו"רים ומסידים